

UNGVÁRI-ZRÍNYI KATA

Érzés, világon, belül.

László Hajnalka munkáiról

László Hajnalka csíkszeredai grafikus, tervezőgrafikus. Alkotási módszere a fotó alapú digitális grafika.

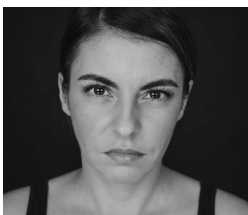
Első tekintetre szimbolikus-színházias látványok tűnnek elénk László alkotásaiban. A gyakori sötét háttér és az ebből kiemelkedő, megvilágított alakok, formák a színpadi terek letisztult ürességét hozzák, a megfogalmazás tömörsége és a létrehozott tér poétikus „funkcionalitása” szintén: ebben a térben az érzelmek is jobban rezonálnak... Itt azonban az analógia megszűnik működni – az érzelmek megrezdülésével ráébredünk, hogy a színpadias közeg nézőtér nélküli, kis térben játszódó drámává alakul, amelynek magánya néma, rezonanciái viszont intenzívek...

Az alkotó világa René Magritte által átitatott, viszont ami munkáikban közös, az nagyrészt inkább a formai megoldások terén nyilvánul meg: Magritte szürrealitása kissé abszurd, teremtett asszociációi nyitottak és dinamikusabbak, valamint külső valóságokat ötvöznek. László munkáinak viszont állandó jellemzője a pillanat vagy az élmény egyfajta mozdulatlansága, a (külső) tér hiánya pedig egy belső térre való ráközelítésben mutatkozik meg. Egyszemélyes világra való ráközelítés ez, amelyből kiemelkedik egy-egy érzelem, érzés vagy (az én vonatkozásában és affektív töltettel bemutatott) fogalom. Feltárulnak nyers, őszinte formában az emberi lét alapvető élményei, egyszerű tartalmak mély, költői gazdagsággal (mint például a magány vagy az együttlétzés – *Solitude, Compassion*), illetve komplexebb tartalmak egyszerű, tömörített és fókuszált élményben bemutatva (mint például a korszellem vagy jelenünk egyik meghatározó élménye a *Piece of sheet* című alkotásban).

Formai szempontból a kompozíciók hordoznak valamit az érzékletes texturalitású 17. századi festményekből – de érdekes módon valahogy nem a figuratív képeket, portrékat juttatják eszünkbe, plaszticitásukban sokkal inkább emlékeztetnek a holland csendéletekre, a fényviszonyok, a színharmonikiák, és talán leginkább a textúrák kiemelkedő szerepe és gazdagsága miatt. Mindezek hátterében pedig van még egy fontos hangulati összecsengés a csendéletekkel: a kompozíciók sajátos csendje.

A művekben megvalósuló egyszemélyes világ lényege: bármennyi elem jelenik meg a képen belül, mégis az egység határozza meg a művet: nincsenek ellentétes vagy autonóm entitások, nyílt konfliktusok, illetve a történések is belsők: az én és az én között zajlik minden esemény, még ha az elemek különböző dolgok lenyomatai is. Minden belül dől el, s amit a külső világ tárgyaiból láthatunk, az csak azok rezonanciája. A *Digital Emotions* két szereplője közül is csak egyik „valóságos”, a férfi torzó valójában nincs jelen – inkább csak referenciapont, amelyhez képest meghatározódik az érzelem, az élmény, és az identitás. A *Pow(d)er* papírrepülői is szimbolikusak, célzott erőket jelenítenek meg, amelyek némiképp függetlenek az éntől, de amire a kompozícióban figyelünk, az az én helyzete, a repülővel interakcióban megélt állapota.

László Hajnalka

Az alkotó a belső univerzumnak minden részét kiaknázza szimbolikusan: minden elem expresszív, minden elemnek célja van, semmi sincs pluszban és semmi sem pusztán dekoratív – viszont minden forma dizájnosan és esztétikailag pontra tett. Leggyakoribb kifejező motívumok a kéz-arc szem – a köznapi, primér expresszivitás testi eszközei –, részben ennek is köszönhető az, hogy a munkák egyszerűen és erősen tudnak hatni. A *Compassion*-ban megjelenő tekintet vesébe vág, hatását a fej és a mellkas stratégiai pontjain megjelenő foltok erősítik és fokolizálják – a törekeny, áttetsző körvonalú testen nyugvó vörös tömegek láttán valósággal ránk nehezedik az élmény. A *Festive snapshot* alakjának kezei kicsit feszengve, mintegy esetlenül kényszeres, merev pózt vesznek fel (hasonlóan ahhoz, mint amikor az ember a ruhája szélét tűrögeti vagy tapogatja egy kellemtelen helyzetben), majd a gesztust itt is egy másik elem, a léggömbzsinór viszi tovább és vezeti az arcok fele... Az arcok kettős kifejezése és a kezek pozíciója között dől el végül a jelentés, és derül ki, hogy mennyire ünnepélyes is valójában a pillanat...

A többi tárgy egyedi szimbolikája között visszatérő motívum a léggömb. Motívumához kötődik a függőleges vonal, amely vagy felfele emel, vagy lefele lógat valamit; bármelyik is a valóság (a léggömb mint emelő erő, a búra mint fölöttünk landoló elem – vagy legyen csak az egyszerű szaggatott vonal, amely virtuálisan pozicionál), valahogy mindegyik egyfajta centralitást teremt vizuálisan, amely összefüggésbe hozható az én vagy ének művészi látásmódbeli centralitásával is. (Általános értelemben a Vízszintes mint dimenzió a kiterjedést, sokaságot, a több elemet jelenti, míg a függőleges az egy-et és az egy-hez való kapcsolódást foglalja magába.) Ez is a munkákban feltáruló világ privát jellegét hangsúlyozza ki.

Ami pedig a léggömb egyéb szerepeit illeti, az elem könnyedségével gyakran kiegyensúlyozza vagy feloldja a kompozíciók drámai jellegét, és játékot visz a hús-vér érzelmek vagy szürreálisan felfüggesztett helyzetek világába. A játéknak más elemei is megjelennek László munkáiban, úgymint a papírrepülő, az origami madár, vagy a kishajó – de ezek csak a látványok valószerűtlenségéhez tesznek hozzá, nem lendítik mozgásba a jeleneteket vagy vesznek el kontemplatív komolyságukból. A *Gabrielle d'Estrées és nővére* című festmény adaptációja talán a legkönnyedebb közülük, amelyben a 16. századi, játékos, de sokat jelző publikus jelentőségű gesztus (melynek egyik lehetséges interpretációja „ez az a test, amely hordozhatja a francia király gyermekét!” – Gabrielle d'Estrées IV. Henrik francia király szeretője volt) érzéki és humoros változatát láthatjuk, melynek következtében majd elszáll a lufi. Az alkotás súlyát a művészettörténeti utalás adja, egyúttal indirekt módon arra is rámutatva, hogy mennyit változtathat a dolgokon ötszáz év.

Az alkotások komoly mélységeik ellenére sem merevek vagy tragikusak. A megoldások frappánsága szuggesztív fordulataival kellően animálja ezt a belső teret, és formai játékával végképp feloszlatja a valóságot. Ami belőle marad, az csak az érzés, a helyzet és a pillanat.

Through her eyes, digitális grafika, 2017